

СИПОСИ НЕКИ ШОГИРДӢ

Камина синфи 7-ум мехондам. Охирҳои тирамоҳи соли 1963 буд. Бародарам Насрулло, ки ба ростӣ Хайёмдӯст буд, он гоҳ шабона дар мактаб мехонду рӯзона ҷамроҳи янгаамон (ҷамсари Ғаффор Низомов) дар аввалин мағозаи худхизматрасонӣ кор мекард. Шояд ба хотири адабдӯстиаш, рафиқони бародарам калонсолтар буданд.

Рӯзе бародарам барвақт ба хона омада, хабар дод, ки ба хона меҳмонони бисёр мӯътабар меоянд, омодагӣ бигиред. Модар ва апаам Зулфия неши дегу табақу дегдон рафтанду маро фармуданд, ки ба тартиби меҳмонхона бирасам.

Меҳмонон омаданд, гирди хон нишастанд. (Баъдан фаҳмидам, ки меҳмонони мӯътабари мо донишманди бузург Соҳиб Табаров бо шогирдонашон Раҳим Мусулмонӣён ва Баҳтиёри Муртазо будаанд). Ман сачоқ сари китф, дар як даст чилобчин, дар дасти дигар дастшӯя ба хона даромадам. Об гирифтам. Пас аз андак нишастан муаллим Соҳиб Табаров ишора карданд, ки хона каме сардтоб аст. Бародарам фармуд, ки бухорӣ - печкаро дар диҳам. Бухории оҳанӣ, агарчи шинонда шуда буд, аммо ҷанӯз оташи аввали тирамоҳиро надида буд. Бухориро дар додам. Оташ кам-кам рушан гирифта, оҳиста ба дудғӯла печид ва ногоҳ гуппас дудғӯларо даруни хона зад. Маълум шуд, ки даҳани болои бомии бухорӣ пӯшида монда ва ҷанӯз даҳани лӯла накушода. То болои бом баромадаму даҳани лӯла кушодам, ки хона пур аз дуд шуда буду чашмҳо дар хатар аз дуд обкушо ва гулуҳо дар ғимояти шуш сулфаафшон. Ҳаворо тоза кардем. Оташ варрос ба сӯхтан даромад. Ҳангоми даробароям шунидам, ки муаллими бузургвор Соҳиб Табаров гуфтанд:

- Саҳар райиси колхозатон хонаи Раҳимҷон омада, моро ба меҳмонӣ хонааш хонд. Эҳтиромашро қабул кардам. Пас аз рафтани ӯ ба Раҳимҷон гуфтам, ки ба хонаи райисатон намеравам. Худат медонӣ, ки тоби мансабдоронро надорам. Раҳимҷон гуфт: “ин хел ки бошад, ба хонаи як рафиқи ҷавони адабдӯсти Хайёмпарастӣ ману Баҳтиёр меравем, хурсанд мешавад. Агарчи камбағал аст, вале дилу дасти кушод дорад”. Гуфтам: агар камбағал бошаду ба илова ҷавони Хайёмдӯст, меравем. Кулбаҳакони фақиронаи худамон ғайзи дигар дорад.

- Агарчи бо дудғӯла, - лутф карданд акаи Баҳтиёр.

- Бале, дудғӯла ҳам бошад, - тасдиқ карданд устои азиз Соҳиб Табаров ва қаҳқаҳаи баланд хест.

Ин дидори аввали камина бо меҳмонони азизи ин бораи хонаамон буд...

Солҳо мегузаштанд. Мо ҳам ба хонаи муаллим Раҳим Мусулмонӣён меҳмон мешудем. Гоҳе бисёр хастаашон медидем. Боре аз домодашон Сичоатуллои равоншод пурсидам, ки бисёр мешинанд?

- Як мисол, - гуфт ӯ, - дершиниашон сари кор маро ба ҳайрат гузошта буд. Рӯзе хостам дақиқ созам, ки чӣ қадар тоб меоварда бошад. Бо як шиштан баъди 8 соат аз ҷой хестанд ва бисёр гушна монда.

- Оре, авомро ба худсӯзи олим чӣ кор, - аз дил гузарондам, беҳуда Ҳофизи бузургвор нагуфта: “Кучо донанд ҳоли мо сабукборони соҳилҳо”.

Табиати бузург барои инсонитарсозии ҷомеа бар гӯши зиёӣ бори бисёр сангинро мегузорад ва ӯ бояд беминнат онро бикашад...

Насими нав ба вазидан даромад ва фарзандони хушёри миллатро далертар кард, ки Ҷумҳурии Тоҷикистон низ ҳамқадами замон бошад. Вале ин ба чашми душманони беруна саҳт расид. Заминаи омодагии вайронсозиро ҳам аз пеш, давоми ҷанги даҳсолаи миёни Шӯравиву Афғонистон гузошта буданд.

Зархаридони инҷой доштаанд. Зиёиёни гапправо низ гӯл заданд. Ва маҳалчигиро ба бозӣ андохтанд. Яъне аз нигоҳи равоншиносӣ омухта буданд. Дастӣ бегонагон бо ёрии дастӣ бегонапарастони худамон ҷумҳурии азизи моро на танҳо олуданд, ки хунро то ғарғара печонданд ...

Дар Эрон низ ба ҳамон усули пеш сари кор шиштанд ва дар бораи тоҷику тоҷикистонӣ ва Тоҷикистон беш аз 700 мақола навиштанд ва дар Доират-ул-маорифи Эрон ҷоп карданд.

Сипоси беҳаду ҳисоб табиати бузургро, ки фарзанди миллатдӯсти ростинро рӯи кор овард. Ва он кас бо ҷасорати беҳамто ва меҳанпарастии бемисл парокандагиро барҳам заданд. Ҳамаро бахшиданд ва Пешвои ростини халқ ва Тоҷикистон шуданд. Президенти Тоҷикистон муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон чун ҷароғи ростини фарҳанги миллии номи Тоҷикистони озодро дар ойинаи ҷаҳон дурахшон карданду бунёди нурафрузии зебои ояндаро гузоштанд.

Дар ин партав, мақолаи Ҷ. Темурзода “Кӯлвори ёдҳо” сазовори дастгирии гармест, зеро дар он сухан аз омӯзгори беназир ва донишманди ростин РаҳимМусулмонӣён меравад ва поси хотирдории шогирд одоби аввал аст.

Зиё Абдулло, шоир

СИПОСИ НЕКИ ШОГИРДӢ

Камона синфи 7-ум мехондам. Охириҳои ҷамоати соли 1963 буд. Бародарам Насрулло, ки ба ростӣ Хайёмдӯст буд, он ғош шабона дар мактаб мехонду рӯзона ҳамроҳи ягонамон (ҳамсари Фаффор Нилом) дар алақини мазотан ҳуфти-матрасонӣ кор мекард. Шояд ба хатира адабдӯстӣ, рафикаи бародарам калонсолтар буданд. Рӯзе бародарам барвақт ба хона омада, хабар дод, ки ба хона мехомонони бисёр муқтабар меоянд, омадагӣ бигиред. Модар ва апишм Зулфия пешу табакӯ деғдон рафтанду маро фармуданд, ки ба тартиби меҳмонхона барасам.

МЕҲМОНОН омаданд, гирди хон нишастанд. (Баъдан фаҳмидам, ки меҳмонони муқтабери модришамон бузург Соҳиб Табаров бо шопираснашон Раҳими Мусулмонӣ ва Бахтиёр Муртазо буданд.) Ман саноқсари китф, дар як даст чилбачи, дар дисти дигар дастпуя ба хона даромадам. Об гирифтаи. Пас аз ондак нишастан муаллими Соҳиб Табаров ишора карданд, ки хона кайме сардтоб аст. Бародарам фармуд, ки Бухорӣ – печ-каро дар диҳам. Бухори охонӣ, агарчи шиконда шуда буд, вале ҳанӯз оташи аввали тиромонро нақиди буд. Бухорио дар додам. Оташ кам-кам рӯшан гирифта.

Охонда ба дудгула печид ва ногоҳ гулпас дудгуларо даруни хона зад. Маълум шуд, ки даҳони болои бемини Бухорӣ ҷишда мақда ва янӯз даҳони гӯла нокушода. То болои бемини баромадам у даҳони гӯла қишдам, ки хона пур аз дуд шуда буду чашмои дар-кагар аз дуд обқушо ва гулро дар ҳиммати шуш сул-факфакӣ. Ҳамро нза кардем. Оташ заррос ба сӯстан даромад. Ҳангоми дарбароям шунидам, ки муаллими бузург Соҳиб Табаров гуфтанд:

- Саҳар райси колхозатон хонаи Раҳимҷон омада, моро ба меҳмони хонаш кенд. Эқиромашро қишл кардем. Пас аз рафтани ӯ ба Раҳимҷон гуфтам, ки ба хонаи раисатон намеравем. Худат мадонӣ, ки тоби мансабдоронро надорам. Раҳимҷон гуфт: - Ин ҳел он бошад, ба хонаи як раиси ҷавони адибдӯсти Хайёмдӯст, меравем. Қулбаққони фақирон ҳудамон файз дигар доред.

- Агарчи бо дудгула, - лутф карданд акаи Бахтиёр.

- Бале, дудгула ҳам бошад, - тасдиқ карданд устоди акаи Соҳиб Табаров ва қалқадан баланд ҳест.

Ин диҳори аввали тамина бо меҳмонони азизи ин бораи хонамадон буд...

Солҳо мегузаштанд. Мо ҳам ба хонаи муаллими Раҳими Мусулмонӣ меҳмон мешудем. Ғоҳе бисёр ҳасташон медидам. Боре аз домодашон Синолутулло равоишод пурсидам, ки бисёр мешинанд?

- Ян мисол, - гуфт ӯ, - дершанишон сари кор маро ба ҳайрат гузошта буд. Рӯзе ҳастам диқиқ созам, ки чӣ қадар тоб меоварда бошад. Бо як шиктан баъди 8 соат аз ҷо ҳестанд ва бисёр гушна монда.

- Оре, авомро ба худсӯзи олим ҷӣ кор, - аз дил гузарондам, бехуда Ҳофиз бузургвор нагуфта: «Кучо донанд ҳақи ми сабӯборони соҳилро».

Табиати бузург барои инсонитар-созии ҷомеа бар душ зияи бори бисёр сангинро мегузорад ва ӯ бояд беминҷат онро бикшад...

Насими нав ба вазидан даромад ва фарзандони хушӯи миллатро далертар кард, ки Чумқурии Тоҷикистон низ ҳамрӯзони замон бошад. Вале ин ба нашини душманони беруни сазт расид. Заминан омодагии ғайронсозиро ҳам аз пеш, давомии ҷанги даҳсолони миёни Шӯравӣ ва Афғонистон гузашта буданд.

12

КҮЛВОРИ ЁДҶО

Зархаридони инҷӣ доштаанд. Зияёни гапиро ноз гулзаданд. Ва маҳаллиро ба боӣ андохтанд. Ёне, аз шегҳи равоишносӣ омухта буданд. Дастӣ бегонагон бо ғри дисти бегонапарастони ҳудамон чумқурии азизи моро на танҳо олузданд, ки ҳуно то гапиро печинданд...

Дар Эрон нза ба ҳамон усули пеш сари кор шиктанд аз дар бораи тоҷику тоҷикистонӣ ва Тоҷикистон беш аз ҳафтсад мақола навиштанд ва дар Давлат-ул-маорифи Эрон ҷол карданд.

Сипоси беҳаду ҳисоб табиати бузургро, ки фарзанди миллатдӯсти ростиро рӯи кор овард. Ва он кас бо ҳасорати беҳадо ва меҳнатпарастии бемисл парокандагиро барқам заданд. Ҳамро бахшиданд ва Пешвон ростини халқ ва Тоҷикистон шуданд. Президенти Тоҷикистон муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон ҷун ҷароги ростини фарҳанги иқлӣи номии Тоҷикистони озодро дар оини ҷаҳон дурахшон карданду бунди нурафрӯзи зебон ояндаро гузоштанд.

Дар ин партав, мақолаи Ч. Темур-зод «Кулвори ёдҷо» сазовори даст-гирини гармест, зеро дар он суҳан аз омуғсори боназир ва доншманди ростини Раҳими Мусулмонӣ меравад ва посу хотирдорони шогирд одобӣ аввал аст.

Зай АБДУЛЛО, шогир